

Vadlīnijas par valūtas kursa noteikšanu un piemērošanu pēc *euro* ieviešanas dienas

Vadlīniju mērķis ir skaidrot valūtas kursa noteikšanas un piemērošanas jautājumus pēc *euro* ieviešanas dienas. Valūtas kursa piemērošanas principi tiks noteikti attiecīgajos grāmatvedību, nodokļus u.c. jomas reglamentējošos normatīvajos aktos.

1. Vispārīgie principi

Līdz *euro* ieviešanas dienai Latvijas Banka katru darbadienu nosaka vairāku ārvalstu valūtu oficiālos kursus attiecībā pret latu. Šie kursi stājas spēkā ar nākamo darbadienu un tiek izmantoti normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā (ārvalstu valūtā izteiktu attaisnojuma dokumentu pārrēķinam, aktīvu/saistību pārvērtēšanai grāmatvedības vajadzībām u.t.t.). Latvijas Banka publicē arī metodoloģiju to ārvalstu valūtu kursu attiecībā pret latu aprēķināšanai, kurām oficiālo kursu Latvijas Banka nenosaka.

Līdz ar *euro* ieviešanu Latvijas Republikā, Latvijas Banka pārtrauks ārvalstu valūtu oficiālo kursu noteikšanu. Ārvalstu valūtas kurss grāmatvedības uzskaites nodrošināšanai tiks definēts normatīvajos aktos (likumā "Par grāmatvedību").

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu **grāmatvedībā izmantojamais ārvalstu valūtas kurss** būs:

- Eiropas Centrālās bankas (tālāk tekstā – ECB) publicētais t.s. *euro* atsauces kurss (angļu val. – *euro foreign exchange reference rate*);
- tām ārvalstu valūtām, kurām ECB nepublicē *euro* atsauces kursu – pasaules finanšu tirgus atzīta finanšu informācijas sniedzēja periodiskajā izdevumā vai tā interneta resursā publicētais valūtas tirgus kurss attiecībā pret *euro* (piem., finanšu informācijas sniedzēju – *Bloomberg*, *Reuters*, *Financial Times* publicētie ārvalstu valūtu kursi attiecībā pret *euro*).

Normatīvajos aktos noteiktos gadījumos komercsabiedrībām ir

atļauts grāmatvedībā izmantojamā ārvalstu valūtas kursa vietā izvēlēties izmantot citu valūtas kursu avotu atbilstoši Starptautisko finanšu pārskatu standartu (tālāk tekstā – SFPS) prasībām.

Normatīvajos aktos, kuros ir atsauce uz Latvijas Bankas noteikto ārvalstu valūtas oficiālo kursu, tā tiks aizstāta ar atsauci uz likumā "Par grāmatvedību" definēto grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu.

2. Valūtas kursu noteikšana un publicēšana

Euro atsauces kursi tiek noteikti, pamatojoties uz Eiropas Centrālo Banku sistēmas un citu centrālo banku saskaņošanas procedūru, kas notiek katru darbadienu plkst. 15.15 (pēc Latvijas laika), un atspoguļo valūtas tirgus situāciju attiecīgajā brīdī.

Euro atsauces kursi tiek publicēti atbilstoši kalendāram, saskaņā ar kuru darbojas Eiropas vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu sistēma TARGET2, t.i. katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, kā arī šādas svētku dienas: Jaungada diena (1. janvāris), Lielā piektdiena, pirmās Lieldienas, Darba svētki (1. maijs), Ziemassvētki (25. un 26. decembris).

ECB publicētais *euro* atsauces kurss ir pieejams ECB interneta vietnē (<http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>).

ECB publicētais *euro* atsauces kurss būs pieejams arī Latvijas Bankas interneta vietnē (<http://www.bank.lv/monetara-politika/valutas-kursa-politika/valutas-kursi>). Attiecībā uz tām valūtām, kurām ECB nepublicē *euro* atsauces kursu, Latvijas Bankas interneta vietnē būs atrodamā norāde uz pasaules finanšu tirgus atzīta finanšu informācijas sniedzēja interneta resursu (piem., *Financial Times*, kurš publicē ārvalstu valūtu kursus attiecībā pret *euro* <http://markets.ft.com/research/Markets/Data-Archive>; sk. pārskatu *Currencies / FT Guide to World Currencies*).

Iepriekš minētajos avotos atbilstoši finanšu tirgus praksei ārvalstu valūtas kursi izteikti kā valūtas vienību skaits par vienu *euro* (piem., 1.0 EUR = 1.3317 USD). Līdz šim Latvijas Banka ārvalstu valūtas kursus

Vadlin_valutas_kurss_2013_04_15; Vadlīnijas par valūtas kursa noteikšanu un piemērošanu pēc *euro* ieviešanas dienas

noteica pretēji – kā latu skaitu par vienu ārvalstu valūtas vienību (piem., 0.702804 LVL = 1.0 EUR).

3. Valūtas kursa piemērošana

3.1. Attaisnojuma dokumenti un grāmatvedības reģistri

Ja attaisnojuma dokumentos pēc *euro* ieviešanas dienas vērtības mērs ir cita ārvalstu valūta, tajos norādītās summas ieegrāmatošanai pārrēķina *euro* pēc grāmatvedībā izmantojamā ārvalstu valūtas kursa, kas spēkā saimnieciskā darījuma dienas sākumā.

Piemērs. Uzņēmums (kurš gada pārskatu sagatavo saskaņā ar "Gada pārskatu likumu", nevis SFPS) saņēmis pakalpojumu no ārvalstu komersanta par 1,000 USD (saimnieciskā darījuma diena – 20.01.2014.) 20.01.2014. dienas sākumā, kamēr nav noteikti 20.01.2014. valūtas kursi, ECB publicējusi 19.01.2014. valūtas kursu – 1.31 EUR/USD. Tātad, uzņēmums darījuma summu pārrēķinās euro un ieegrāmotos, izmantojot valūtas kursu 1.31 EUR/USD (1,000 USD / 1.31 = 763.36 EUR). Plkst. 15.15 ECB publicē 20.01.2014. valūtas kursu, piem., 1.32 EUR/USD, tomēr pat, ja darījuma grāmatošanas brīdī ir publicēts 20.01.2014. valūtas kurss, uzņēmums neatkarīgi no darījuma veikšanas laika un grāmatošanas laika izmantos dienas sākumā publicēto valūtas kursu, t.i. 1.31 EUR/USD.

Ja šajā piemērā aprakstītais darījums būtu veikts Baltkrievijas rubļos (BYR), kura kursu ECB npublicē, uzņēmums izmantotu, piem., Financial Times publicēto 19.01.2014. BYR kursu (piem., 11 139.10 EUR/BYR).

Ja saimnieciskā darījuma diena ir darbadiena Latvijā, bet tai nav publicēts grāmatvedībā izmantojamais ārvalstu valūtas kurss, jo saskaņā ar ārvalstu valūtas kursa avota publicēšanas kalendāru šī diena ir brīvdiena, izmanto pēdējo pieejamo (piem., iepriekšējās dienas) grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu.

Komercesabiedrībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atļauts sagatavot gada pārskatu atbilstoši SFPS, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 19. jūlija regulu (EK) [Nr. 1606/2002](#) par starptautisko grāmatvedības standartu piemērošanu, atļauts izdarīt izvēli un izmantot citu valūtas kursu avotu ar nosacījumu, ka izmantotie valūtas kursi ir valūtas tirgus kursi tūlītēju norēķinu veikšanai (*spot exchange rate*) atbilstoši SFPS nosacījumiem (piem., tirgus informācijas sniedzēju – *Bloomberg, Reuters, Financial Times* publicētie valūtas kursi).

Neraugoties uz izvēli izmantot citu valūtas kursu avotu, pievienotās vērtības nodokļa (tālāk tekstā – PVN) summas pārrēķināšanai *euro*, kas

Vadlin_valutas_kurss_2013_04_15; Vadlīnijas par valūtas kursa noteikšanu un piemērošanu pēc *euro* ieviešanas dienas

veikta pamatojoties uz ārvalstu valūtā izteiktu attaisnojuma dokumentu, kā arī citos gadījumos, kas noteikti normatīvajos aktos, drīkst izmantot tikai grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu pret *euro*, kas ir spēkā saimnieciskā darījuma dienas sākumā, vai attiecīgajā normatīvajā aktā noteikto ārvalstu valūtas kursu.

Piemērs. Uzņēmums saņēmis pakalpojumu no ārvalstu komersanta par 1,000 USD (saimnieciskā darījuma diena – 20.01.2014.), kuram saskaņā ar PVN reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem piemērojama nodokļa apgrieztās maksāšanas kārtība. Uzņēmums sagatavo finanšu pārskatus saskaņā ar SFPS un izvēlējies izmantot Reuters publicētos valūtas kursus. ECB publicētais valūtas kurss 20.01.2014. dienas sākumā ir 1.31 EUR/USD, bet Reuters publicētais valūtas kurss – 1.32 EUR/USD. Tātad, kaut arī uzņēmums savus izdevumus peļņas vai zaudējumu aprēķinā iegrāmato, izmantojot Reuters valūtas kursu 1.32 EUR/USD (1,000 USD / 1.32 = 757.58 EUR), budžetā maksājamā PVN summa aprēķināma pēc ECB publicētā valūtas kursa 1.31 EUR/USD (1,000 USD x 21% / 1.31 = 160.31 EUR).

Ja šajā piemērā aprakstītais darījums būtu veikts Baltkrievijas rubļos (BYR), kura kursu ECB nepublicē, uzņēmums arī PVN aprēķina vajadzībām izmantotu Reuters publicēto 20.01.2014. BYR kursu (piem., 11 139.10 EUR/BYR).

3.2. Gada pārskatu sagatavošana

Katra pārskata gada beigās visas ārvalstu valūtās izteiktās aktīvu un saistību summas, kas saņemamas vai maksājamas ārvalstu valūtā (tālāk tekstā – monetārie posteņi), pārrēķina *euro* atbilstoši grāmatvedībā izmantojamam ārvalstu valūtas kursam, kas ir spēkā pārskata gada pēdējās dienas beigās.

Piemērs. 2014. gada pēdējā darbadienā (saimnieciskā darījuma diena) – 30.12.2014. uzņēmums (kurš gada pārskatu sagatavo saskaņā ar "Gada pārskatu likumu", nevis SFPS) pārdevis preces par 1,000 USD, samaksa nav saņemta. ECB publicētais valūtas kurss 30.12.2014. dienas sākumā ir 1.31 EUR/USD. Tātad uzņēmums iegrāmato ieņēmumus un bilancē atzīst pircēja debitoru parādu – 1,000 USD / 1.31 = 763.36 EUR (šajā piemērā PVN netiek apskatīts). ECB publicētais valūtas kurss 31.12.2014. ir 1.32 EUR/USD, tādēļ uzņēmums bilancē pārvērtē USD izteikto debitoru parādu un iegrāmato izdevumus no valūtas pārvērtēšanas. Gada pārskatā uzrādāmā debitoru parāda summa – 1,000 USD / 1.32 = 757.58 EUR; izdevumi no valūtas pārvērtēšanas – 763.36 EUR - 757.58 EUR = 5.78 EUR.

Komersabiedrība, kura izmanto citu valūtas kursu avotu atbilstoši SFPS, pārskata gada beigās visas ārvalstu valūtās izteiktās monetāro posteņu summas pārrēķina *euro* atbilstoši ārvalstu valūtas kursam pret *euro*, kas ir spēkā pārskata gada pēdējās dienas beigās un norādīts komersabiedrības izvēlētajā valūtas kursu avotā.